

EL LLIBRE RECORDA

«Quan l'Arno va arribar a l'escola amb el pare, ja havien començat les classes.»

En el meu país, Estònia, quasi tothom coneix aquesta frase de memòria. Així comença un llibre. El títol del llibre és *Primavera*, fou publicat el 1912 i va escriure'l Oskar Luts (1887-1953), un escriptor estonià.

Primavera narra la vida dels infants d'una escola rural d'un poble al final del segle XIX a Estònia. Oskar Luts va escriure sobre els seus anys escolars. L'Arno en realitat és el mateix Oskar Luts en la seva infantesa.

Els investigadors estudien documents antics sobre els quals escriuen la història. Els llibres d'història parlen d'esdeveniments que han passat alguna vegada. En els llibres d'història no s'entén gaire bé com era la vida de la gent senzilla d'aquella època.

No obstant això, els llibres anomenats costumaris recorden fets que no trobem en els documents històrics, per exemple què pensava un noieta com l'Arno quan fa cent anys anava a l'escola. El llibre recorda els somnis dels infants, els seus dubtes, gustos i aficions. També recorda els pares dels nens, com haurien volgut ser ells i tot allò que volien per al futur dels seus fills.

Per descomptat que avui dia també es poden escriure llibres de temps passats i que sovint són apassionants. Però en realitat, un autor d'ara no sent les olors, els gustos, els temors i les preferències dels temps remots. Ell ja sap què ha succeït, tot allò que el futur amagava a les persones d'aleshores.

Els llibres recorden l'època en què han estat escrits.

Amb les novel·les de Charles Dickens sabem què li semblava, a un infant, la veda als carrers de Londres a mitjan segle XIX, quan Oliver Twist s'hi passejava. A través dels ulls de David Copperfield –que eren els mateixos ulls de Dickens– nosaltres també veiem tota mena d'individus que vivien en l'Anglaterra de mitjan del segle XIX, quines eren les relacions entre ells i quines eren les idees i emocions en què es fonamentaven. Com David Copperfield és també Charles Dickens, el qual no ha hagut d'inventar res; simplement ho sabia.

Els llibres ens fan saber què sentien realment Tom Sawyer, Huckleberry Finn i el seu amic Jim quan navegaven pel Mississipi al final del segle XIX, en el moment que Mark Twain en narra les aventures: ell coneixia amb profunditat el pensament de la gent de la seva època sobre els altres, perquè hi vivia. Era un d'ells.

Les obres literàries que han estat escrites en la seva època, quan les persones d'aleshores encara vivien, són les que de manera més autèntica parlen de la gent del passat.

El llibre recorda.

Aino Pervik

Traducció al català de

Guillermina Gea

LIBURUAK GOGORA EKARTZEN DU

“Arno aitarekin eskolara heldu zenerako eskolak dagoeneko hasita zeuden.”

Nire herrialdean, Estonian, mundu guztiak daki buruz esaldi hori. Horrela hasten da liburu bat. Liburuaren izenburua “Udaberria” da, 1912. urtean argitaratu eta Oskar Lutsek (1887-1953) estoniar idazleak idatzi zuena.

“Udaberria” liburuan, XIX. mendearen amaierako Estoniako herri baten landa eskola bateko haurren bizitza azaltzen da. Oskar Lutsek eskolan izandako urteei buruz idatzi zuen. Egia esan, Arno, Oskar Luts bera da haurra zenean.

Ikertzaileek dokumentu zaharra aztertzen dituzte eta, haien arabera, historia liburuak idazten dituzte. Historia liburuetan, noizbait gertatu diren gertakariei buruz hitz egiten da. Historia liburuetan ez dugu ongi ulertzen garai hartako jende arruntaren bizitza nolako zen.

Hala ere, historia liburu kostunbristetan dokumentu historikoetan aurkitzen ez ditugun gertaerak gogora ekartzen dituzte; esaterako, Arno bezala haur batek pentsatzen zuena, duela ehun urte eskolara joaten zenean. Liburuak haurren ametsak, haien zalantzak, gustuak eta zaletasunak gogora ekartzen ditu. Horrez gain, haurren gurasoak ere gogora ekartzen ditu, izatea gustatuko litzaiekeen moduan eta haien seme-alabentzat etorkizunerako nahi zutena.

Gaur egun, iraganari buruzko liburuak idatz daitezke, noski, eta askotan, zoragarriak dira. Baina, egiazki, gaur egungo egile batek ez du sentitzen iraganeko usainik, zaporerik, beldurrik eta gusturik. Badaki dagoeneko zer gertatu den, etorkizunak garaiko jendearentzat ezkutuan zuena.

Liburuek idatzita izan diren garaia gogora ekartzen dute.

Charles Dickens en eleberriei esker, haur batek XIX. mendearen erdialdean Londresko kaleetako debekualdiari buruz zer iritzi zuen dakigu, Oliver Twist haietan ibiltzen zenean. David Copperfielden begietatik -Dickensen begi berak zirenak- XIX. mendearen erdialdean Ingalaterran bizi ziren mota guztietako pertsonak ere ikusten ditugu, haien arteko harremanak nolakoak ziren eta zein ziren oinarritzen ziren ideiak eta emozioak. David Copperfielde hein handi batean Charles Dickensenez, ez du ezer asmatu behar izan; izan ere, bazekien.

Liburuek Tom Sawyerrek, Huckleberry Finnek eta haren adiskidea zen Jimek XIX. mendearen bukaeran Mississippitik nabigatzean benetan sentitzen zutena azaltzen digute, Mark Twainek haren abenturak kontatzen zizkigunean: sakonean ezagutzen zuen garai hartako jendeak besteez zer pentsatzen zuen, haien artean bizi baitzen bera. Haietako bat zen.

Haren garaian idatzi diren literatura-lanak, orduko jendea oraindik bizirik zegoenean, iraganeko jendeari buruz benetan hitz egiten dutenak dira.

Liburuak gogora ekartzen du.

Aino Pervik

Paül Picadok euskaratua

O LIBRO LEMBRA

“Cando Arno chegou á escola co seu pai, as clases xa comezaran.”

No meu país, Estonia, case todo o mundo coñece esta frase de memoria. Así comeza un libro. O título do libro é “Primavera”, que se publicou en 1912 e foi escrito polo escritor estoniano Oskar Luts (1887 – 1953).

“*Primavera*” narra a vida dos nenos dunha escola rural dun pobo de finais do século XIX en Estonia. Oskar Luts escribiu dos seus anos escolares. Arno é en realidade o mesmo Oskar Luts na súa infancia.

Os investigadores estudan documentos antigos e escriben libros de historia segundo estes. Os libros de historia falan de sucesos que tiveron lugar algunha vez. Nos libros de historia un non entende ben como era a vida da xente corrente daquela época.

Non obstante, os libros históricos costumistas lembran feitos que non atopamos nos documentos históricos, como por exemplo o que pensaba un rapaz como Arno cando hai cen anos ía á escola. O libro lembra os soños dos nenos, as súas dúbidas, os seus gustos e as súas afeccións. Tamén lembra aos pais dos nenos, como lles gustaría ter sido a eles e o que desexaban para o futuro dos seus fillos.

Por suposto que hoxe en día tamén se poden escribir libros de tempos pasados e estes son adoito apaixonantes. Pero en realidade, un autor de agora non sente os olores, os sabores, os temores e os gustos dos tempos remotos. El xa sabe o que aconteceu, o que o porvir lle tiña velado á xente daquel tempo.

Os libros lembran a época na que foron escritos.

Coas novelas de Charles Dickens sabemos que lle parecía a un neno a veda nas rúas de Londres a mediados do século XIX, cando Oliver Twist paseaba por elas. A través dos ollos de David Copperfield –que eran os mesmos ollos de Dickens– tamén nós vemos toda clase de tipos que vivían na Inglaterra de mediados do século XIX, cales eran as relacións entre eles e cales eran as ideas e emocións nas que se fundamentaban. Como David Copperfield é en gran medida Charles Dickens, este non tivo que inventar nada; el simplemente sabía.

Os libros dannos a coñecer o que realmente sentían Tom Sawyer, Huckleberry Finn e o seu amigo Jim ao navegar polo Mississippi a finais do século XIX, no momento no que Mark Twain narra as súas aventuras: el coñecía profundamente o que a xente da súa época pensaba dos demais, porque el mesmo vivía entre eles. El era un deles.

As obras literarias que foron escritas na súa mesma época, cando a xente daquel tempo aínda vivía, son as que falan de xeito máis auténtico da xente do pasado.

O libro lembra.

Aino Pervik

Tradución ó galego de

Eva Lozano Carpenter